

Briuselis, 2018 05 23
COM(2018) 426 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2018 m. Švedijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Švedijos konvergencijos programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2018 m. Švedijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Švedijos konvergencijos programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją³,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas⁴,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Švedija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

³ COM(2018) 426 *final*.

⁴ P8_TA(2018)0077 ir P8_TA(2018)0078.

- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Švedijos ataskaita⁵. Joje įvertinta Švedijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Švedijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d.⁶ Komisijos analizė leidžia daryti išvadą, kad Švedijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma būsto kainų pervertinimas ir nuolatinis namų ūkių skolos didėjimas kelia nevaldomos korekcijos riziką. Jau ir taip didelė namų ūkių skola toliau augs. Būsto kainos greitai ir beveik nepaliaujamai augs maždaug 20 metų. 2017 m. paskutinį ketvirtį buvo užregistruotas neigiamas augimas. Vis dėlto iš vertinimo rodiklių matyti, kad būsto kainos tebėra labai didelės, palyginti su pagrindiniais rodikliais. Nors bankai, atrodo, turi pakankamai kapitalo, jų priklausomybė nuo namų ūkių būsto hipotekos paskolų didėja, dėl to nevaldoma korekcija taip pat galėtų paveikti finansų sektorių. Tokiu atveju dėl sisteminių finansinių tarpusavio sąsajų pasekmių patirtų ir kaimyninės šalys. Pastaraisiais metais buvo imtasi priemonių siekiant apriboti hipotekinės skolos augimą bei padidinti būsto statybas. Tačiau iki šiol įgyvendintų politikos veiksmų nepakanka, kad būtų išspręsta pervertinimo būsto sektoriuje problema, taip pat lieka svarbių politikos spragų, visų pirma susijusių su mokesčių paskatomis būstų savininkams ir būsto pasiūlos ir nuomos rinkos veikimu;
- (3) 2018 m. balandžio 27 d. Švedija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁷ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse⁸;
- (5) šiuo metu Švedijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja 2018 m. pasiekti 1,0 % BVP perteklių ir visu programos laikotarpiu toliau laikytis vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis sumažės iki 37,3 % 2018 m. ir toliau mažės iki 29,0 % 2021 m. Daugiausia valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykį mažins ekonomikos augimas ir patikimi viešieji finansai. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad

⁵ SWD(2018) 225 *final*.

⁶ COM(2018) 120 *final*.

⁷ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁸ COM(2014) 494 *final*.

struktūrinis balansas ir 2018 m., ir 2019 m. bus perteklinis (atitinkamai 0,7 ir 1,0 % BVP), taigi viršys vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Remdamasi 2018 m. konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2018 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Švedija 2018 ir 2019 m. turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;

- (6) ir taip didelis namų ūkių įsiskolinimas didėjo toliau. Namų ūkių skola 2017 m. išaugo 7,0 % ir pasiekė apie 86 % BVP ir 184 % disponuojamųjų pajamų, t. y. vieną aukščiausių lygių ES. 2016 m. šiek tiek sumažėjęs naujų hipotekos paskolos gavėjų vidutinis skolos ir disponuojamųjų pajamų santykis 2017 m. vėl pakilo iki naujo aukščiausio lygio – 411 %. Namų ūkių skolos augimą daugiausia lemia su didelėmis būsto kainomis susijęs didesnis hipotekinis skolinimasis ir hipoteka finansuojamo nekilnojamojo turto investicijoms palankūs struktūriniai iškraipymai. Skolos lygiai yra nevienodai pasiskirstę: mažesnes pajamas gaunantiems ir jaunesnių asmenų namų ūkiams tenka itin didelė skolos našta, palyginti su jų pajamomis. Pastaraisiais metais Švedija įgyvendino keletą makroprudencinių priemonių. Veiksmai, kurių imtasi, apima paskolos ir turto vertės santykio ribų nustatymą, bankų rizikos koeficientų apatinių ribų koregavimą ir oficialios hipotekos paskolų amortizacijos taisyklės įvedimą 2016 m. birželio mėn. 2018 m. kovo mėn. įsigaliojo naujas sugriežtintas amortizacijos reikalavimas hipotekos paskoloms, kai skola, palyginti su pajamomis, yra didelė. Švedija taip pat priėmė teisės aktą, kad sustiprintų makroprudencinės politikos institucijos (*Finansinspektionen*) teisinius įgaliojimus. Pagal 2018 m. vasario mėn. įsigaliojusius naujuosius įgaliojimus ta institucija turi daugiau galimybių laiku imtis įvairių galimų priemonių su augančia namų ūkių skola susijusiai rizikai mažinti. Makroprudencinės politikos veiksmų, kurių imtasi iki šiol, poveikis hipotekinio skolinimo augimui atrodo nedidelis. Namų ūkių skolos augimą padėtų riboti laipsniškas hipotekos paskolų palūkanų atskaitymo iš mokėtinų mokesčių ribojimas arba periodinių nekilnojamojo turto mokesčių didinimas, tačiau šiuo klausimu Vyriausybė nepadarė pažangos;
- (7) 2017 m. didelį Švedijos ekonomikos augimą (maždaug 2,4 %) lėmė stabili vidaus paklausa. Prie to labai prisidėjo per pirmuosius tris ketvirčius 6,0 %, palyginti su tuo pačiu ankstesnių metų laikotarpiu, išaugusios investicijos, kurias daugiausia lėmė investicijos į būstą. Nepaisant pastaraisiais metais labai išaugusių naujų statybų, vis dar jaučiamas būsto pasiūlos trūkumas, ypač trūksta įperkamo būsto aplink didžiuosius miestus. Įperkamo būsto trūkumas taip pat gali riboti darbo rinkos judumą ir veiksmingą migrantų integraciją į darbo rinką ir prisidėti prie kartų nelygybės;
- (8) po dviejų spartaus būsto kainų augimo dešimtmečių būsto rinkoje 2017 m. rudenį kainos palaipsniui mažėjo, tačiau jos išlieka didesnės, nei leistų tikėtis pagrindiniai rodikliai. Tarp pagrindinių veiksnių – būsto nuosavybei ir hipotekinei skolai palankios mokesčių paskatos, nuolatinės palankios kredito sąlygos ir vis dar palyginti mažos hipotekos paskolų amortizacijos normos. Be to, būsto stygius yra susijęs su struktūriniais trūkumais, įskaitant ribotą konkurenciją statybų sektoriuje dėl mažųjų ir užsienio įmonių patekimo į rinką kliūčių ir galimybės dideliems nekilnojamojo turto plėtotojams kontroliuoti žemės išteklius. Taip pat yra kliūčių, trukdančių veiksmingai naudoti esamus būstus. Nuomos rinkoje dėl mažesnės už rinkos kainą nuomos sukuriama susaistymo ir skirstymo į „savuosius“ bei „pašalinius“ poveikis. Rinkoje, kurioje būsto savininkai gyvena jiems priklausančiame būste, kapitalo prieaugio mokesčiai mažina būsto savininkų judumą. Švedijos valdžios institucijos ir toliau laipsniškai vykdo 22 punktų planą, kuriuo siekiama padidinti gyvenamųjų namų statybų mastą ir pagerinti būsto rinkos veiksmingumą. Tačiau nesiimta jokių svarbių

politikos priemonių, siekiant užtikrinti didesnę nuomos kainų nustatymo lankstumą arba peržiūrėti kapitalo prieaugio mokesčio struktūrą;

- (9) išsivysčiusios ekonomikos šaliai reikalingi aukštos kvalifikacijos darbuotojai, o tokiuose sektoriuose, kaip statybų, švietimo, sveikatos priežiūros, mokslo, inžinerijos, informacinių ir ryšių technologijų, atsiranda atitinkamos darbo jėgos trūkumas. Todėl išlieka tokių problemų, kaip migrantų kilmės asmenų, ypač moterų, integracija į darbo rinką. Ne ES gimusių moterų užimtumo lygis yra gerokai žemesnis nei visų gyventojų. Didėja skirtingos socialinės ir ekonominės padėties moksleivių mokymosi rezultatų atotrūkis. Reikia atidžiai stebėti naujai atvykusių mokinių migrantų integracijos į mokyklų sistemą bei didėjančio mokytojų trūkumo problemas;
- (10) per 2018 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Švedijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą ir 2018 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Švedija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Švedijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (11) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės⁹, kad Švedija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (12) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Švedijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. Spręsti didelės namų ūkių skolos keliamos rizikos klausimą, laipsniškai mažinant hipotekos paskolų palūkanų atskaitymą iš mokėtinų mokesčių arba didinant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius. Skatinti gyvenamųjų namų statybas, kur būsto trūkumas yra didžiausias, visų pirma šalinant struktūrines kliūtis statyboms, ir didinti būsto rinkos veiksmingumą, be kita ko, užtikrinant didesnę nuomos kainų nustatymo lankstumą ir peržiūrint kapitalo prieaugio mokesčio struktūrą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

⁹ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.